

Hazırlayan FETHİ AYTUNA
Vefa'nın Galip'i

İletişim Yayınları 2094 • Anı Dizisi 64
ISBN-13: 978-975-05-1691-7
© 2015 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2015, İstanbul

EDITÖR Tanıl Bora
DİZİ KAPAK TASARIMI Utku Lomlu
KAPAK Suat Aysu
KAPAK FOTOĞRAFI Galip Haktanır Arşivi'nden
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Remzi Abbas
BASKI ve *CILT* Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Hazırlayan FETHİ AYTUNA

Vefa'nın Galip'i

Galip Haktanır'ın Anıları

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ / CEM ZAMUR.....	9
1921, İznik...ve İzmir.....	19
Yeni harflerle mektep.....	22
Gülcemal'le İzmir'den İstanbul'a	23
İlk futbol maçları.....	25
Annemle kavuşma, dedemin vefatı.....	31
Maçlar, bira.....	32
Feneryılmaz kulübüne kaydoluyorum	35
Metazori Fenerbahçeli	39
Vefalı oluyorum.....	42
İlk deplasman	44
1943-44 sezonu.....	45
Ayağım kırılıyor	48
1945-46 sezonu.....	51
1946-47 sezonu: Vefa, “dört büyükler”e doğru!	53
Askere gidiyorum.....	56

Şampiyonluğu haksızlıkla kaçırıyoruz.....	57
Maç izinlerim mesele oluyor.....	58
Havagücü'ne “celbim”.....	60
Silivri'de.....	63
Milli maçlar.....	65
1948-49 ve 1949-50: Vefa hep dördüncü.....	69
Adalet'in transfer teklifi.....	72
“... bir kıza gözüm takıldı...”.....	73
“Sen Vefalısın, başka bir kulübe gidemezsin”.....	74
Evleniyoruz.....	75
Arkadaşım Edip Akın'la söyleşi.....	77
Suriye-Lübnan seyahati.....	80
1951-52 sezonu: Profesyonellik başlıyor.....	82
Kalecilik de yaptım!.....	84
1952-53 sezonu: Değerli galibiyetler.....	85
Karadeniz turnesi.....	87
Vefa mecmuası.....	88
Mutluydum... ..	89
Dükkânımız yanıyor.....	91
6-7 Eylül olayları.....	93
Kızım sahaya fırlıyor!.....	94
Yeni mağaza... ve futbolu bırakıyorum.....	95
Milletvekilliği adaylık teklifi.....	96
Antrenörlük.....	98
Kızlarım büyüyor.....	100
1964: Antrenörlük kursu.....	103
Evimizin yeri güzelleşiyor... ..	105
Bir Güney seyahati.....	108
Ev alıyoruz.....	111
Bir Doğu seyahati.....	113
Vefa'da yöneticilik.....	114

<i>Torunum doğuyor</i>	117
<i>Silivri’de yazlıkta</i>	118
<i>Kaya Çilingirođlu</i>	120
<i>İslam Çupi’nin kaleminden</i>	121
<i>Artık epeyce yaşlandıık</i>	124
<i>“İnsanlar yaşarken de anılmalıdır”</i>	127
<i>Bitirirken: Sevgili Alican,</i>	130
<i>ALBÜM</i>	133

1921, İznik...ve İzmir

1921 yılında İznik'te dünyaya merhaba demişim. Bir süre İznik'te yaşayan bizimkiler İzmir'in Türk ordusu tarafından Yunan işgalinden kurtarılmasından sonra İzmir'e yerleşmeye karar vermişler. Bu zaferden büyük bir sevinç duyan bizimkiler benim Fikret olan ismimin önüne Galip adını ekleyerek beni Galip Fikret olarak anmaya başlamışlar. Hükümetin Yunanlıların boşalttıkları yerlere Türkleri yerleştirmeleri üzerine İzmir'e gelmişler. Annem Fatma Hanım'la kardeşi Ahmet Efendi Yugoslav göçmeni olduklarından, göçmenleri yerleştirme komitesi onlara Alsancak'ta bir ev vermiş. Eve yerleştiklerinde her şey, hatta yakılmak için hazırlanan mangal bile yerli yerindeymiş. Annem herhalde kaçarlarken mangalı yakmaya fırsat bulamamışlardır diye düşünmüş olacak ki, mama zamanım geldiğinde kucağında ben olduğum halde eğilerek mangalı yaktığında birden patlamalar olmuş. Parçalardan biri veya birkaçı sağ gözümle kaşımı iz bırakarak sıyrırmış. Yunanlıların mangala gizle-

diği patlayıcıların beni daha bebekken öldürmesinden veya gözümü kaybetmekten şans eseri kurtulmuşum. Bu olay sonrası göz kapağım ve gözümde bir kayma oluşmasına rağmen görmemde herhangi bir sorun yoktu. Hatta yakını sol gözüme göre daha net görüyordum. Uzađa bakmam gerektiğinde, başımı biraz yukarı kaldırmak suretiyle istediğim şeyi rahatça görebiliyordum. O zaman doktorların dediğine göre sağ gözümün ve kapağının hareketini sağlayan sinirler harap olmuş. Böylece küçük yaşta Yunanlıların tuzağına düşen bir gazi olmuştum. Bu hadiseden sonra babam o evi terk ederek İkinci Karantina'da bugün Hatay Caddesi olarak bilinen Mısırlı Caddesi'ne yakın Bülbül Sokak 3 numaradaki evi seçmiş ve oraya yerleşmişler.

Hayatımın ilk yıllarını geçirdiğim bu ev tipik bir Rum eviydi. Dörtüol ağzındaki binaya bir tarafı muntazam karolarla kaplı yedi sekiz basamaklı bir merdivenden çıkılıyordu. Bir buçuk metre eni, üç metre boyu olan girişte beyaz mermer bir eşik vardı. Eve girenleri büyük bir hol karşılıyordu. Solda büyük bir oda, odanın solunda bir konsol, karşıda pencere kenarında boydan boya bir kerevet, sağ tarafta madeni bir karyola, ortada bir masa ve sandalyeler vardı. Holde, pencere önünde yine uzun bir kerevet bulunuyordu. Gündüz saatlerini bu kerevette geçirirdik. Holün solunda bir oda daha vardı ve burası üç yaş küçük kardeşim Necdet'le benim yatak odamızdı. Bu odanın yanındaki merdiven hem üst kattaki yatak odasına çıkışı hem alt kattaki mutfak ve onun yanındaki bodruma inişi sağlıyordu. Üst kattaki yatak odasının önünde büyük bir balkon vardı. Tuvalet bahçedeydi.

Eşrefpaşa'dan bizim eve doğru gelirken, ileriki yıllarda İzmirspor sahasına dönüşen Talebe Çayırı'ndan sonra bir kavisle girilen Mısırlı Caddesi'nin başında sağlı sollu birkaç ev vardı. Biz çocukların 'Ölü Mektebi' dediğimiz, sonradan askeri hastanenin kurulduğu bölgeye kadar caddenin iki ya-

nı bomboştu. ‘Ölü Mektebi’ hizasından ilerideki karakol binasına kadar sol tarafta aralıklarla binalar olmasına rağmen sağ tarafta geniş bir boşluk vardı. Bizim evimiz de sol taraftaydı. Evden baktığımızda denizi gayet açık bir şekilde görebiliyorduk. ‘Ölü Mektebi’ dediğimiz bina okul, kışla, hastane gibi ihtiyaçları karşılamak için yapılmaya başlanmış fakat tamamlanamamış bir binaydı. Biz çocuklar buraya gelip oynar, ardından önündeki tepeye çıkıp İstanbul’dan gelen Gülcemal vapurunun körfezde limana doğru yol almasını izledik. Bir gün yine oynamak için geldiğimizde ağaca asılı bir adamın sallandığını görünce bağırışıp koşarak oradan kaçtık. Yolda halimizi görenler ne olduğunu sorunca durumu anlattık. Bunun üzerine bizi karakola götürerek durumu polise izah ettiler. O günden sonra oranın adı aramızda ‘Ölü Mektebi’ olarak kaldı.

O zamanlar savaş sonrası olması sebebiyle çok sayıda avukat olmadığından onların işlerini genellikle dava vekili adı verilen kişiler yapardı. Babam Ahmet Naci Bey de geçimini dava vekili olarak sağlayan biriydi. Yazıhanesi Kemeraltı’nda, Şükran Oteli yakınında bir handaydı. Ben beş altı yaşlarındayken birkaç sefer yazıhanesine götürmüştü. Hatırladığım kadarıyla içki âlemlerini çok seven bir insandı. Akşamları eve gelince ilk işi kendi eliyle sofrasını kurmak ve gramofona plağı yerleştirip “Akşam oldu yine de bastı kareler” adlı şarkıyı dinlemektir. Bu şarkıyla birlikte içkisini yudumlamaya başlar, bazen beni kucağına oturtup kadehini ağzıma dayayarak, “İç yavrum iç,” derdi. Şarkı bitince udu nu alıp fasıla başlardı. Bu âlemler evde olduğu gibi arkadaş sofralarında da devam ederdi.

Babamın işi yoğun olduğundan o yıllara göre oldukça iyi sayılabilecek bir yaşamımız vardı. Okula başlama çağıma kadar beni anaokuluna yazdırmışlardı. Okul evimize çok yakın olduğundan tek başıma gidip geliyordum. İçimizde oku-

la geldiği için ağlayan çocuklar vardı. Oysa burada olmak bana oyun gibi geliyordu. Günlerimiz Arapça harfleri ezberlemekle geçiyordu. Yüksek sesle okuduğumuz harfleri “Elif mim cim, dallı köse gir kümese,” diye bir nevi oyuna çevirmiştik. Babam bize her şeyi temin etmek, sevdiğimiz şeylerden yoksun bırakmamak isterdi. Bizim evin biraz ilerisinde İzmir’in meşhur Şam tatlısını yapan biri vardı. Bu komşumuzla anlaşmış olacak ki ne zaman canımız istese o amcaya gider Şam tatlısı alırdık. Bazen babam eve hazır aşure getirirdi. Tatlı düşkünlüğünün başıma küçük kazalar açtığı da oluyordu. Bir gün annemin teldolabına koyduğu aşureyi almak isterken aşure tabağı başıma geçivermişti. O sıralarda oldukça yaramaz bir çocuktum. Sık sık evden kaçır, mahalle arkadaşlarımla beraber Karantina’da denize girerdik.

Babam dolu dolu yaşadığı hayat tarzına fazla dayanamayıp hastalandı. Manisa’nın kazası Kasaba’da (Turgutlu) yaşayan ağabeyi Mehmet Amcamın evine gitti. Anlaşılan bu mekân değişikliğinin de faydası olmamış ki, orada hastaneye yatırılmışlar. Bir müddet sonra ölüm haberi geldi. Babam çok genç bir yaşta, yirmi yedi yaşındayken hayata veda etmişti. Onun ölümünden sonra annem Fatma Hanım, genç yaşta iki çocukla yapayalnız kalmıştı. O zamanlar şimdiki gibi sosyal güvenlik kurumları yoktu. Babam da genç yaşta vefat edeceği aklının ucundan bile geçmediği için gününü yaşamış, geriye hiçbir şey bırakmamıştı. Beni doğurduğu sırada henüz on altı yaşında olan annem, böylece yirmili yaşlarının başında iki çocukla dul kalmıştı. Bir müddet evde para eden bazı eşyaları satarak, dantel öreerek ayakta durmaya çalıştı.

Yeni harflerle mektep...

Aynı sene, evimizin yakınındaki Necati Bey İlkokulunda yeni harflerle eğitime başladım. Biz gündüzleri okuma yaz-

mayı öğrenirken velilerimiz de gece kurslarına giderek yeni harfleri öğreniyorlardı. Bütün memlekette okuma yazmayı öğrenmek için büyük bir seferberlik başlamıştı. Annem bir müddet bu kurslara devam ettiyse de gece bize bakacak birini bulamadığı için yarıda bırakmak zorunda kaldı. Bu sırada amcamlar Manisa'dan İzmir'e gelerek Hisar Camii'nin yakınındaki Halit Paşa İlkokulu'nun yanında bir eve taşındı. Evleri bizim eve çok uzak denebilecek bir yerdedi, bizim yaşımızdaki çocukların yalnız başına gidebileceği bir yer değildi. Gerek amcamlar gerek komşular bize bir müddet yardımcı oldu, fakat bu geçimimizi temin etmeye yetmiyordu. Annem yazın yemiş (incir) fabrikasında çalışıp kışın evde dantel öreerek ayakta kalabilmemiz için çabalıyordu.

Okul açılalı henüz üç dört ay olmuştu ki dedem Salih Efendi İstanbul'dan geldi. Anneme yardımcı olmak amacıyla hiç olmazsa çocuklardan birini yanına almak istediğini, bu suretle yükünün biraz hafifleyeceğini söyledi. Kardeşim henüz küçük, dolayısıyla anne bakımına daha çok muhtaç olduğu için beni götürmesinin daha uygun olacağını belirtti. Annem evvela çok şaşırdıysa da dedemin yanında daha güzel bir hayat süreceğimi düşünerek bu teklifi gözyaşları içinde kabul etmek zorunda kalmıştı. Zor günler yaşıyorduk ve ikimize birden bakacak gücü yoktu. Birden varlıktan yokluğa düşmüştük.

Gülcemal'le İzmir'den İstanbul'a

1929 yılının bir Perşembe günü İzmirliilerin geliş gidişini büyük bir heyecanla seyrettiği Gülcemal vapuruna annemin gözyaşları arasında binerek İzmir'den ayrıldım. Yağmurlu bir kış günü Galata rıhtımına yanaştık. Galata köprüsünün altındaki Haliç vapur iskelesine giderek vapura bindik. Birçok iskeleye uğradıktan sonra Eyüp'e vardık. Vapur-

dan inince yürüyerek Rami Cuma Mahallesi'ndeki dede evine geldik. Babaannem Habibe Hanım beni büyük bir sevgiyle kucaklayarak gözyaşları içinde bağrına bastı, ne de olsa evlat yadigârıyım. Yeni evim, gerek önü gerek arkası meyve ağaçları ve çiçeklerle dolu bahçe içinde, iki katlı şirin bir yapıydı. O gece babaannemle beraber üst kattaki odada yattık.

Ertesi gün dedemle birlikte evimizin yakınındaki caminin avlusunda bulunan okula gittik. Fakat okul dolu diyerek benim kaydımı yapmadılar. Bunun üzerine biraz uzaktaki Boşnak Mahallesi'ne giderek 33'üncü İlkokula kaydımı yaptırıldı. Dedem, babaannem ve İlyas Amcamla beraber yaşıyorduk. Mesleği dülgerlik olan dedem inşaat ustası olarak çalışıyordu. Benim bir dediğimi iki etmiyorlardı. Geceleri uyumadan önce babaannem Kur'an surelerini okuyor, sonra bana tekrarlatıyordu. Kısa zamanda epey sure öğrenmiş, hatta babaannemle beraber namaz kılmaya bile başlamıştım. Okulda da derslerim çok iyi gidiyor, öğretmenimiz Mahmure Hanım tarafından takdir ediliyordum. Bu arada yaramazlık yapmaktan da geri kalmıyordum. Babaannem kızınca hemen bahçeye kaçırıyordum. Beni yakalayamayınca peşimi bırakıp işe dalıyordu. O iş yaparken gizlice arkasına yaklaşarak boynuna sarılıyor, yanaklarından öpüyordum. Böylece her şey tatlıya bağlanıyordu.

Bu arada büyük amcamlar da İzmir'den gelerek üst kata yerleştiler. Bunun üzerine dedem, babaannem ve İlyas Amcamla birlikte alt kata indi. Dedem her sabah işe gitmeden yatağımın altına yüz para koyardı. Kalkınca yatağı kaldırır, parayı alıp okula giderdim. Bazen okul dönüşü paraya ihtiyacım olursa onun çalıştığı yere gider, kulakları az işittiği için ona aşağıdan para işareti yapardım. İnşaatın kaçınıcı katında olursa olsun hiç üşenmeden aşağıya iner, gülererek başımı okşayıp bana para verirdi. Dedem varlıklı bir insan değildi, bu yüzden o yaşına rağmen çalışıyordu. Dünyada en çok

sevdiğim insanlardan biriydi. Bir gün bir paket sigara alıp verdiğimde gözlerindeki sevinç gözyaşlarını hâlâ hatırlarım.

İlk futbol maçları

Okulla bizim evin bulunduğu mahalle arasından dere geçiyordu. Derenin üzerinde tahtadan bir köprü vardı. Köprüden geçerken bazen tahtalar kırılacak diye çok korkardım. Okul arkadaşlarımla çok iyi anlaşılıyor, oynadığımız oyunlarda hep başı çekiyordum. Boş zamanlarımızda bizim taraftaki cami avlusunda tenis topuyla maçlar yapıyor, topa çeviriyor, zıpzıp oynuyorduk. Pazar günleri Rami'deki Talimhane'de yapılan futbol maçlarını hiç kaçırmıyordum. Rami Spor Kulübü her hafta başka takımlarla maç yapıyor, onları hayranlıkla seyredirken ben de böyle maçlar yapabilecek miyim diye düşünüyordum.

Evimiz okula uzak olduğundan babaannem okula giderken öğleyin yemem için çantama bir şeyler koyardı. Bir müddet sonra okulda yetim ve fakir çocuklar için öğle yemeği olarak bir gün peynir-ekmek, bir gün helva-ekmek verilmeye başlayınca babaannem yemek hazırlamaktan ben de taşımaktan kurtulduk. Birinci ve ikinci sınıfları Boşnak Mahallesi'ndeki 33'üncü İlkokulda okudum. Üçüncü sınıfa başlarken okul Rami'ye taşınmıştı. Yaz tatillerini İlyas Amcamın caminin karşısındaki sokakta bulunan ayakkabı yapım ve tamir dükkânında çıraklık yaparak geçiriyordum. Amcam zaman zaman bir şeyler almak için beni dışarı yollardı. Her seferinde alacaklarımı aldıktan sonra oyun oynayan çocuklara takılarak geç kalırdım. Bir gün yine gecikince amcam beni dolaba kapatarak cezalandırmıştı.

Artık iyice büyümüşüm ve sünnet olma zamanım gelmiş geçiyordu. Sünnet yaptırmak epey masraflı olduğundan bir aile kolayca altından kalkamazdı. Dedemin maddi durumu

bunu karşılayacak güçte değildi. O sırada Rami'nin zenginlerinden biri oğlunu sünnet ettirmek için birkaç gün evvel caminin yanındaki sokağı baştan aşağı süslemiş, cami duvarının ortasına çok güzel bir karyola koydurmuştu. Davullar zurnalar çalıyordu, sokak bayram yerine dönmüştü. Düğün sahibi olan varlıklı kişi kahveye gelerek, "Bizim oğlan sünnet olurken, sünnet olmak isteyen başka çocuklar varsa onları da aradan çıkaralım," demiş. O sırada kahvede olan İlyas Amcam, "Bizim çocuk var," demiş ve koşarak eve gelip durumu babaanneme anlatmış. Telaşlanarak ne yapacağımı şaşırان babaannem komşuların yardımıyla bana yatak hazırlamış. Hemen sünnet kıyafetini de alarak beni sünnet olacak çocukların arasına kattılar. Bir sorun çıkmadan sünnet oluşumu, yatağa yatırılışımı, yattığım yerden hokkabazların yaptıklarını seyredişimi bugün gibi hatırlıyorum.

Darüşşafaka

Üçüncü sınıfı pekiyi dereceyle geçince İlyas Amcam nereden duymuşsa beni Darüşşafaka Lisesi'nin imtihanına sokmaya karar vermiş. Bir gün ilkokul talebelerine özel dersler veren bir hocaya götürmesi üzerine bu kararından haberim oldu. Bu hocadan bir ay boyunca ders aldıktan sonra Darüşşafaka Lisesi'nin Fatih Çarşamba semtindeki yeşil parmaklıklı kocaman kapısından girerek kaydımı yaptırdık. İmtihan yapıldı, neticenin bir hafta sonra açıklanacağı söylendi. Bir hafta sonra amcamla birlikte okula gittik. Kazananların listesi yeşil kapının yanındaki kapıcı odasının duvarındaki panoya asılmıştı. Listede 7 numarayı görünce çok sevindik (benim kayıt numaram 7 idi). Fakat o zamanlar yazılı sınavı kazananlara bir de sözlü sınav yapılırdı. Bu sınavı da kazanınca sıra sağlık durumunun tespitine gelmişti. Gureba Hasanesi'nin verdiği raporla bunu da atlattık, fakat daha işimiz bitmemişti; kazananlar fazla olduğu için kura çekilecekti. Kura günü okulun müsamere salonu kazanan öğrencilerle

yakınları tarafından tıka basa doldurulmuştu. Herkeste büyük bir heyecan vardı. Benden evvel 1 numaralı çocuk içinde ‘mektep’, ‘namzet’ ve ‘boş’ yazılı rulo biçiminde kâğıtların bulunduğu torbaya elini sokarak çektiği ruloyu görevliye verdi. Kâğıdı açan görevli “namzet” dedi. Yedi numaraya kadar kazanan olmadı ve sıra bana geldi. Titreyerek torbanın başına gelip bir rulo çekerek görevliye verdim. O anda sanki zaman durmuştu. Görevli kâğıdı açıp “mektep” deyince dünyalar benim oldu. Amcamın emekleri boşa gitmemiş ve okula girmeyi başarmıştım. Dersler başlamadan bir hafta evvel bizi okula çağırdılar. Kayıt işlemimiz yapıldı, numaramız verildi. Ben artık 10 Galip idim. Sınıflarımız gösterildi, sıralarımıza yerleştik. Sınıfımızda kırk üç öğrenci vardı. Dahili ve harici elbiselerimiz için ölçülerimiz alındı. Yine dahili, harici ayakkabı için ayak numaralarımız tespit edildi. İç çamaşırı, gömlek, çorap, havlu yerine geçen peçete ve mendiller verildi. Artık gerçek birer Darüşşafakalı olmuştuk. Nihayet 1932 yılının bir sonbahar günü dersler başladı. Günlük programımız şöyleydi:

06.30	Kalkış
07.00-08.00	Etüt
08.00-08.15	Kahvaltı
08.15-09.00	Teneffüs
09.00-12.00	Dersler
12.00-12.30	Öğle Yemeği
12.30-14.00	Teneffüs
14.00-15.40	Ders
15.40-17.30	Teneffüs
17.30-19.00	Etüt
19.00-20.00	Akşam Yemeği
20.00-21.00	Etüt
21.00-21.30	Yatış

İlk zamanlar dedemden, babaannemden, İlyas Amcamdan ayrılmak bana çok dokunmuştu. Yalnızlığa, ayaklarımın üzerinde durmaya mecbur olduğumu düşünüyorum, ona göre kendimi hazırlamaya çalışıyordum. Bu arada İzmir'deki aneme mektup yazıyor, gelen cevapları koklayarak okuyordum. Gün geçtikçe arkadaşlarımla çok iyi anlaşmaya başlamıştım, onların durumunun da benden pek farklı olmadığını görüyordum. İlk günlerde komik birtakım olaylar da olmuyor değildi. Bir gün nöbetçi öğretmenlerden Rifkı Bey sınıfın kapısını açarak, "Çay içmeyen var mı?" diye sordu. Ben çay içmemiştim fakat cesaret edip bir türlü söyleyemedim. Öğretmen gittikten sonra sıra arkadaşşıma, "Sen çay içtin mi?" diye sordum. "İçmedim," deyince neden öğretmene söylemediğini sordum. Bunun üzerine arkadaşşım, "Rifkı Bey çok hızlı konuştuğu için sen 'Çalışmayan var mı?' sözünü 'Çay içmeyen var mı?' diye anlamışsın," dedi. Şayet, "Ben çay içmedim," dese ydim tokadı yiyecektim. Bu arada hafta sonları için evci-bekâr listesi hazırlıyorlardı. O tarihte hafta sonu tatilleri Perşembe günü öğleden sonra başlar, Cuma akşamı biterdi. Evciler yani ailesi İstanbul'da yaşayanlar Perşembe öğleden sonra izne çıkıyor, Cuma akşamı veya Cumartesi sabahı okulda oluyordu. Bekârlar yani ailesi İstanbul dışında olanlar Perşembe ve Cuma günleri dışarı çıkıp akşamları okula dönüyordu. Ben dedemi, babaannemi, amcamı daha fazla görmek istediğim için evci olmayı tercih ettim. Bekârlığı seçenlere on beş günde bir 25 kuruş bekâr harçlığı veriliyordu. Evcilere harçlık verilmezdi.

İlk izne çıkışımızda askeri okul öğrencilerinin kıyafetlerinden farksız olan yeni elbiselerimizi giydik. Ceket boyna kadar kapalıydı, yakalarında Darüşşafaka yazısı vardı ve altında her öğrencinin numarası yazılıydı. Ceket kollarında öğrencinin kaçınıcı sınıfta olduğunu gösteren yeşil şeritler vardı. Pantolonun iki yanında yukarıdan aşağıya doğru ince

birer yeşil şerit bulunuyordu. Üzerinde Darüşşafaka arması bulunan kasket bu kıyafeti tamamlıyordu. Ayrıca kış günü sokağa çıkarken üşümememiz için hepimize birer pelerin verilmişti. Kıyafetlerimizi ve yepyeni ayakkabılarımızı giyip bayram çocukları gibi sevinçli evlerimizden yolunu tuttuk. O zamanlar vasıta olmadığı için Fatih Çarşamba'dan Rami'ye kadar yürümek zorundaydım. Babaannem beni karşısında o güzel kıyafetle görünce gözyaşlarını tutamayarak boynuma sarılıp, "Allah'a çok şükür, bu günleri de gördüm," dedi. Dedemle amcam akşam eve dönene kadar elbisemi çıkarmamıştım. Onlar da beni o kıyafetle görünce gözyaşları içinde beni kucakladılar. Okulda günlerimin nasıl geçtiğini merak ediyorlardı. Ben çok iyi geçtiğini, hayatımdan memnun olduğumu söyleyince çok sevindiler. O gece babaannem yatmadan önce okumam gereken duaları tekrarlattı.

Sabah kalktığımda dedemle amcam gitmişti. Babaannemin hazırladığı kahvaltıyı büyük bir iştahla yedikten sonra elbiselerimi giyerek mahallede bir tur attım. Herkesin beni merakla izlediğinin farkındaydım. Beni görmeye gelen arkadaşlarımla Rami çarşısından geçerek Talimhane'ye geldik. Burası aynı zamanda Rami Spor Kulübü'nün sahasıydı. Her Pazar farklı semtlerden gelen takımlarla iddialı maçlar yapılırdı. Rami'nin oyuncularını arasında herkesin dilinde olan Halil Hoca diye bir isim vardı. Halil Hoca bir zamanlar Vefa'da top koşturan bir futbolcuydu. O günkü maçı seyrettikten sonra eve gelip eşyalarımı topladım ve yine yaya olarak okulun yolunu tuttum. İlyas Amcam harçlık olarak bir mandagöz (25 kuruş) vermişti.

Nihayet kış gelmiş, okulda sobalar yanmaya başlamıştı. Bahçedeki oyun saatlerimiz bitince koşarak sobanın başında toplanıyorduk. Dersler ve etütler bittiği zaman da bahçede oyun yeri kapmak için yarış başlıyordu. Bezden imal ettiğimiz toplarla maç yapıyorduk, fakat üst sınıflardan öğ-

rendiğimiz bilgiler sayesinde bu bez topları öyle güzel yapıyorduk ki, hakiki toptan farkı kalmıyordu. Önce bize verilen çorapları söküp rulo yapıyor, sonra yataklardan kopardığımız pamukları top gibi yuvarlıyor, söktüğümüz iplikleri muntazam olarak sarıyor, yüzümüzü silmek için verilen peçeteleri kesip bunun üzerine kaplıyor, son olarak kesik yerleri dikiyorduk. Böylece topumuz oynamaya hazır hale geliyordu. Bir keresinde işgüzar bir arkadaşımın şikâyeti üzerine kestiğim peçete yüzünden bir hafta sonu izne çıkma cezası almıştım. Okul açıldıktan bir müddet sonra sınıflar arası futbol maçları başlamıştı. 8, 9, 10 ve 11'inci sınıflar arasında düzenlenen maçlar son dersten sonra lise sınıflarının bulunduğu yerde yapıldığı için, biz de o saatlerde o tarafa geçip seyrediyorduk. Bunun dışında istediğimiz zaman büyüklerin tarafına geçemezdik.

Sene sonunda pekiyi derece ile 5'inci sınıfa geçtim. Böylece ceketin koluna yeşil bir şerit daha eklenmişti. Mehmet Amcamın eşinin Silivri'nin Küçükklıçlı köyünde yaşayan Yakup adında bir kardeşi vardı. Amcamlar yaz aylarını geçirmek için onun yanına giderken beni de götürdüler. Ziyaretimizin ikinci günü, evin büyük kızı, amcamın çocukları Orhan ve Neziye ile birlikte bostana gittik. Kavunlar, karpuzlar henüz büyümemişti. Bunun üzerine biz de mısırları koparıp eve getirdik. Elimizde olmamış mısırları gören ev sahipleri bize çok kızdılar. Ceza olarak bizi duvar dibine dizip bir saat ayakta beklettiler. Yakup Bey amcamın çocuklarının dayısı olduğu için ben de ona dayı, eşine yenge diyordum. Orhan benden iki yaş büyük, Neziye bir yaş küçüktü. Köy işlerine onlardan daha çabuk alıştığımın Yakup Dayı bana daha çok yakınlık gösteriyordu. Bir gün, "Yarın dağa odun kesmeye gideceğiz," deyince ikimiz de bu göreve talip olduk. Sabah erkenden beni kaldırdı, fakat Orhan'ı kaldırmamıştı. Sebebini sorduğumda, "Bize ayak bağı olur," diye ce-

vap verdi. Öküzlerin çektiği arabayla erkenden yola çıktık, dağa vardığımızda hava hâlâ karanlıktı. Yakup Dayı ve amcam odun keserken ben kestikleri odunları arabaya taşımaya çalışıyordum. Sıcaktan gömleğimi çıkarıp öküzlerin bulunduğu yerde bir ağacın dalına asmıştım. Bir müddet sonra korkunç bir ses duyuldu. Kurtlar geldi dediler. Bunun üzerine hemen gitmeye hazırlandık. Gömleğimi almak için ağaca gittiğimde bir de ne göreyim? Öküzler gömleğimi yiyorlardı. Derhal yola çıktık. Ertesi gün kurtların o akşam dağda bir öküzü parçaladığını öğrendik. Çabuk kaçtığımız için bizim öküzler kurtulmuştu.

Annemle kavuşma, dedemin vefatı

Tatil bitmiş, dersler başlamıştı. Okula büyük bir sevgiyle bağlanmıştım. Derslerin dışındaki zamanımız bahçede top koşturmakla geçiyordu. Ders yılının sonunda altıncı sınıfa geçtim. Böylece ceketimin koluna yeşil bir şerit daha eklenmişti. Yaz tatilinde dedem beni İzmir'e gönderdi. Meşhur Gülcemal vapuruyla yola çıktım. Vapurdan inince Konak'tan tramvaya binip İkinci Karantina'ya gittim. Bir yokuşu çıkıp durdum. İlk çocukluk günlerimin geçtiği evimiz karşımdaydı. Bir müddet durup karşıdan seyrettim. Büyük bir heyecan içindeydim. Dile kolay, evden ayrılalı tam beş sene geçmişti. Kapıyı çaldım, annem açtı. Kadıncağız beni karşısında görünce ne yapacağını şaşırılmıştı. "Oğlum!" diye bana sarıldı. İkimiz de hüngür hüngür ağlıyorduk.

Yaz tatilini annemin yanında geçirdim. Ben İstanbul'a gittikten sonra yeniden evlenmek mecburiyetinde kalmıştı. Bu arada biri erkek biri kız iki çocuğu daha olmuştu. Kocasını hiç sevmemiş, bir türlü kanım kaynamamıştı ama bunu aneme hiçbir zaman belli etmedim. Çocukluk arkadaşlarımla hasret giderdim. Aradan beş yıl gibi uzun bir zaman geçme-

sine rağmen eski arkadaşlarımla buluşmak bana büyük bir zevk vermişti. İstanbul'un nasıl bir şehir olduğunu merak ediyorlardı. Ben de onlara İstanbul'un büyüklüğünü ve güzelliğini anlatıyor, okuldaki günlerimden, hafta sonu dışarıya çıktığım zaman gittiğim sinemalar ve maçlardan bahsediyordum. Tatil boyunca hemen her gün onlarla birlikte vakit geçirdim. Ne yazık ki sayılı günler çabucak geçmişti. Anem beni gözyaşları içinde vapura bindirerek uğurladı. Vapur mendireği geçene kadar güverteden el salladım.

Altıncı sınıfa başlamıştım. Sene ortasında kötü bir haber beni can evimden vurdu. Dedem vefat etmişti. Çok sevdiğim, benim her şeyim olan insanın ölümüyle çok sarsılmıştım. Dedemi Eyüp tepesindeki mezarlığa gömdüler. Bu üzüntüm daha geçmemiştir ki sene sonunda babaannem de vefat etti. Arka arkaya gelen bu iki ölümle kimsesiz kalmıştım. İlyas Amcam kısa bir arayla babasını ve annesini kaybetmeye dayanamayıp çalışmak için taşraya gitmişti. Artık tam manasıyla yapayalnızdım. Cumartesi günleri gidecek bir evim yoktu. Bu yüzden idareye başvurarak evcilikten bekârlığa döndüm. Bu esnada Mehmet Amcamlar Draman ile Balat arasında dört katlı bir bina satın alıp taşındılar. Rami'deki ev satılmıştı. Amcamın evi okula çok yakın olduğundan bazı haftalar Cumartesi veya Pazar günleri uğruyordum. Beni çok sarsan ölümlerin etkisiyle olacak, o sene fen bilgisinden kalınca yedinci sınıfa geçemedim. Hayatın garip bir cilvesi, beni sınıfta bırakan fen bilgisi öğretmenim Hamdi Esgün, sonraları Vefa kulübünde çok iyi dostum, çocuklarımin da doktoru olan Şemsi Esgün'ün babasıydı.

Maçlar, bira...

Bez topla yaptığımız maçlar epey kızıışmıştı. Böreğine ve tatlısına yaptığımız maçların çoğunu benim bulunduğum taraf

kazanıyordu. Okulda bayağı iyi bir isim yapmıştım. Büyükler bile maç yaparken beni takımlarına alıyorlardı. Yedinci sınıfa geçtiğim yaz arkadaşlarımla her gün Heybeliada'ya gidiyor, akşama kadar yüzüyorduk. Bir gün yine grup halinde yüzmeye gitmiştik. Arkadaşlardan biri denize gireceğimiz Çamlımanı'na gitmeden önce birer şişe bira almayı teklif etti. O zamana kadar biranın ne olduğunu dahi bilmiyordum. Çamlımanı'na gelince soyunduk. Arkadaşımız, “denize girmeden evvel biralarımızı içelim,” dedi. Biradan bir yudum aldım ama tadı hiç hoşuma gitmemişti. Şişeyi arkadaşıma verdim. Sekizinci sınıfa geçtiğim yaz Büyükada'daki Yörük Ali plajına gitmeye başladık. Büyükada iskelesinde vapurdan indikten sonra Yörükada'ya giden vapura biniyorduk. O yazı voleybol oynayarak ve yüzerek geçirdim. Akşamları da okuldan kaçıp Fener Patrikhanesi sırasındaki pastanede pasta veya koko yiyor yahut Karagümrük'teki Aysu sinemasına gidiyorduk. Burada oynayan, Gary Cooper'ın başrolünü üstlendiği Buffalo Bill filminden çok etkilenmiş, birkaç kez seyretmiştim. Bu filme hayranlığımdan dolayı bazı arkadaşlarım bana 'Bufolobil' demeye başladılar.

Bir gün yine dört-beş arkadaş okuldan kaçmaya karar verdik. Fakat her zaman 'Bekâr Yaylası' dediğimiz yerden kaçarken bu sefer okulun her türlü tamir işlerini gören Vasil Usta'nın mekânı olan yerden kaçtık. Hep beraber Fener'de bir pastaneye gidip tatlı yedik. Bir müddet dolaştıktan sonra okula kaçtığımız yerden girdik. Fakat duvar biraz yüksek olduğundan her atlayışımızda güm diye ses çıkıyordu. Hepimiz aşağıda toplanınca içimizden biri, “Gelin sizi kimsenin göremeyeceği bir yerden yatakhaneye götürüyüm,” dedi. Bunun üzerine onu takibe başladık. Aramızda 20-30 metre mesafe bırakarak okula girdik. Biraz yürüdüktan sonra arkadaşımızın, “Ay!” diye bağırması üzerine nöbetçi hocamız Rıfkı Bey'e yakalandığımı anladık. Hemen yönümüzü değiştirip

diğer merdivenden çıkarak yatakhaneye geldik ve elbisele-
rimizle yataklara girdik. Biraz sonra Rıfki Bey arkadaşımızla
beraber yatakhaneye gelip dolaşmaya başladı. Kimseyi yaka-
layamayınca arkadaşımızın, “Ben yalnızdım,” demesine kar-
şılık, “Siz atlarken sesinizi duydum, başkaları da vardı,” di-
ye cevap verdi. Arkadaşımız bizi ele vermedi ama bir hafta
izne çıkmama cezası aldı.

Ders yılı başladığında boyumun kısa kalacağını söyleyen-
leri yanılttım. Bir önceki sene başında boy sıralaması ya-
pıldığında önden üçüncü sırada bulunurken, şimdi arka-
dan üçüncü sıraya yükselmiştim (sıralar küçükler önde, bü-
yükler arkada olacak şekilde düzenlenirdi). Artık büyümüş,
okulun uzağındaki semtlere gitmeye başlamıştık. Cumarte-
si veya Pazar günleri Şehzadebaşı’nda bulunan Hilal, Milli ve
Ferah sinemalarından hangisinde güzel film oynuyorsa onu
seyrediyorduk. Bazen Beyoğlu’na çıkıyor, İpek, Saray ve El-
hamra sinemalarına gidiyorduk.

Bu arada okulun futbol ve voleybol takımlarına girmeyi
başarmıştım. Masa tenisinde ortaokul birincisi olmuştum.
Bunların dışında atletizmle de uğraşıyordum. 1939 yılında
ilk defa yapılan İstanbul okullar arası Atatürk Koşusu için
Taksim Sıraselviler’deki bir okulda toplanmıştık. Koşu kıya-
fetlerimizi giyerek Taksim meydanındaki anıtın yanında ye-
rimizi aldık. Koşu Taksim-Harbiye arasında gidiş-geliş ola-
rak düzenlenmişti. Start verilir verilmez hepimiz büyük bir
hırsla koşmaya başladık. İçimden bir ses Atatürk adına yapı-
lan bu koşuyu muhakkak kazanmalısın diyordu. Bu moralle
başladığım yarışta bütün rakiplerimi geride bırakarak birin-
ci gelme şerefine nail oldum. Yarıştan sonra izlemeye gelen
arkadaşlarla birlikte büyük bir coşku içinde okulun yolunu
tuttuk. Okulda herkes bana sarılarak yanaklarımdan öpü-
yor, ‘yaşa, var ol’ sesleri etrafa yayılıyordu.